

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 7Sk/9/2019  
Identifikačné číslo spisu: 6017200522  
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2019  
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200522.1

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Soni Langovej, v právnej veci žalobcu: V. U., narodený XX. M. XXXX, bytom v Z., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 27. júna 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, o invalidný dôchodok, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. augusta 2018, č.k. 20Sa/27/2017-39, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. augusta 2018, č.k. 20Sa/27/2017-39, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

### Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zo 16. augusta 2018, č.k. 20Sa/27/2017-39, podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol ako nedôvodnú žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 27. júna 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 28. apríla 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán (Sociálna poisťovňa, ústredie) rozhodol tak, že podľa § 70 ods. 1 a § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol žiadosť žalobcu o invalidný dôchodok zo 7. decembra 2015.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení § 71 ods. 1 - 9 a § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd uviedol, že po preskúmaní administratívneho spisu nezistil žiadnu chybu v procesnom

postupe na strane prvostupňového a druhostupňového orgánu verejnej správy a po preskúmaní obsahu napadnutého rozhodnutia ako aj rozhodnutia, ktoré mu predchádzalo, nezistil žiadne porušenie zákona; žalovaná napadnuté rozhodnutie dostatočne jasne a zrozumiteľne odôvodnila, vysvetlila žalobcovi, že určiť mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť patrí do kompetencie posudkového lekára Sociálnej poisťovne, podľa § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalovaná zobrala do úvahy všetky lekárske správy predložené žalobcom a uviedla, aký objektívny stav bol z nich zistený, konštatovala, že pre stanovenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je rozhodujúcim zdravotným postihnutím zhubný nádor ľavého semenníka (C62,1) - 30% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Zdôraznila, že žalobca nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., nakoľko nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 30% s tým, že pochybnosti žalobcu o tom, že jeho zdravotný stav nebol v konaní správne posúdený je možné posudzovať ako neodôvodnené, vyvolané len subjektívnym vnímaním objektívnej skutočnosti, čo nie je dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v konaní posudkovými lekármi Sociálneho poistenia.

4. Po preskúmaní veci dospel krajský súd k záveru, že žalovaná vyhodnotila všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti, tzn. aj všetky žalobcom predkladané lekárske správy aj vyšetrenia vykonané posudkovým lekárom a jeho určenie miery poklesu schopnosti zárobkovej činnosti. Krajský súd po preskúmaní týchto listín nezistil rozpor medzi ich obsahom a prijatými závermi, nezistil ani žiadnu odchýlku od princípov logického uvažovania, pri úvahách, ktoré boli použité pri hodnotení odborných lekárskeho nálezov. Je nesporné, že žalobca trpí zdravotným postihnutím, a to choroby mužských pohlavných orgánov, zhubný nádor semenníka (C62,1) po stabilizácii zdravotného stavu ako aj arteriálnou hypertenziou WHO II. stupňa, schizofornnou psychózou v anamnéze a syndrómom dráždivého čreva s hnačkami, ktoré však boli správne zaradené do kapitoly XII, Položka č. 3, písm. c/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z.z. Miera poklesu schopnosti zárobkovú činnosť v dôsledku týchto zdravotných postihnutí však nedosahuje 40 %, čo je podmienkou v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., aby bolo možné posúdiť žalobcu ako invalidného.

5. Vzhľadom na uvedené krajský súd žalobu postupom podľa § 190 SSP zamietol ako nedôvodnú.

6. Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

## II.

7. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

8. Poukázal na svoj nepriaznivý zdravotný stav, na to, že je onkologický pacient pre zhubný nádor ľavého semenníka, tiež podstúpil operáciu pravého semenníka, následne podstúpil ťažkú liečbu rádioterapiou. Uviedol, že rakovina sa vyliečiť nedá. Vyjadril nesúhlas so závermi posudkových lekárov, ktorí určili u žalobcu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 30% (z rozmedzia 30% až 50%).

## III.

9. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadrila podaním z 2. novembra 2018.

10. Dôvody uvádzané v kasačnej sťažnosti nepovažovala za opodstatnené, krajský súd zistil skutkový stav správne, náležite vec právne posúdil. Posúdením invalidity sa zaoberali posudkoví lekári organizačných zložiek žalovanej, ktorí na základe vlastného objektívneho vyšetrenia zdravotného stavu žalobcu a na základe ním doloženej zdravotnej dokumentácie opakovane vyhodnotili zdravotný stav žalobcu so záverom, že nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., pretože pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemá mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, mieru poklesu u navrhovateľa stanovili na 30%. Posúdenie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby

vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti. Vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia, a to tak na účely správneho, ako aj súdneho konania. Dodala, že žalobca v odvolacom konaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov sociálneho poistenia zadovážených v tomto konaní a ktoré by prijatý záver v posudkoch posudkových lekárov sociálneho poistenia spochybnili, alebo vyvrátili. Pochybnosti žalobcu o tom, že jeho zdravotný stav nebol v konaní správne posúdený, považovala za neodôvodnené, vyvolané len subjektívnym presvedčením žalobcu, čo nie je dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v konaní. Posudky posudkových lekárov sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú.

11. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil (po správnosti kasačnú sťažnosť zamietol; pozn. súdu).

IV.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

13. Predmetom kasačného konania v preskúmvanej veci je posúdenie správnosti rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd postupom podľa § 190 SSP ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 27. júna 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 28. apríla 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X.. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán (Sociálna poisťovňa, ústredie) rozhodol tak, že podľa § 70 ods. 1 a § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol žiadosť žalobcu o invalidný dôchodok zo 7. decembra 2015.

14. Podľa § 139 ods. 2 SSP v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

15. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu plynúca z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky je založená na tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy vykonáva.

16. Výklad a aplikácia zákonov je výlučným právom všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený. V tomto zmysle, rovnako aj každé rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel ku konkrétnym záverom tvoriacim základnú obsahovú štruktúru odôvodnenia rozhodnutia.

17. Povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť zákonom predpokladaným spôsobom plynúcim z § 139 ods. 2 SSP predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces.

18. K tomu najvyšší súd dáva do pozornosti aj ustálenú rozhodovaciu prax správnych súdov (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. decembra 2010, sp.zn. 4Sžo/12/2010), podľa ktorej „Z odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami

a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej a preto odňatím možnosti konať pred súdom (denegatio iustitiae) je aj také porušenie práva na spravodlivý proces, kedy v hodnotení skutkových zistení súdom v napadnutom rozhodnutí absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezahodnotil a riadne sa s nimi nevysporiadal. Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť totiž svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené."

19. Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k neplatnosti rozsudku z formálnych dôvodov.

20. Rovnako najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015, sp.zn. II. ÚS 675/2014-40, z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP (aktuálne § 139 ods. 2 SSP; pozn. súdu), v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t.j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v ním rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvoľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany ... . Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené."

21. Najvyšší súd uvádza, že vo veciach dávkových je relevantným podkladom, z ktorého žalované správne orgány vychádzajú (a v rámci súdneho prieskumu aj následne správny súd) dávkový spis. V prípade, ak je predmetom konania invalidný dôchodok, ako jedna z dávok sociálneho zabezpečenia, je súčasne zásadným podkladom posudkový spis obsahujúci všetky relevantné listiny zaznamenávajúce postup posudkových lekárov sociálneho poistenia. Sú v ňom založené všetky lekárske nálezy doložené účastníkom konania na účely zhodnotenia zdravotného stavu, ustáľovania rozhodujúceho zdravotného postihnutia a posudzovania miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, z ktorých posudkový lekár vychádza. Výsledky postupov posudkových lekárov sú následne vnesené do lekárskeho správy, z ktorých vyplýva pracovná, sociálna, rodinná, osobná anamnéza, terajšie ochorenia, liečba a subjektívne ťažkosti, podklady pre posúdenie zdravotného stavu na účely určenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, tiež informácie podávané účastníkovi konania o všetkých skutočnostiach, ktoré sa týkajú posúdenia zdravotného stavu, posudku a miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Záverom tieto lekárske správy obsahujú určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia a k nemu zodpovedajúcu výslednú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vyjadrenú percentuálnou hodnotou. Následne sa stávajú podkladom pre vyhotovenie rozhodnutia príslušnou organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne (§ 177 zákona č. 461/2003 Z.z).

22. V tomto type konania teda predstavuje posudkový spis z hľadiska posudzovania zdravotného stavu žiadateľa o túto dávku zásadný podklad pre vydanie rozhodnutia, v ktorom je jednoznačne zaznamenaný skutkový stav. Ak je teda predmetom konania preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorým bola zamietnutá žiadosť žalobcu o invalidný dôchodok z dôvodu spočívajúcom v tom, že žalobca nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, potom aj rozhodnutie musí byť založené na skutkových zisteniach majúcich pôvod v príslušnom posudkovom spise. Oboznámenie sa aj s touto súčasťou všeobecne chápaného administratívneho spisu (§ 105 ods. 2 písm. c/ SSP) je nevyhnutným predpokladom zistenia skutkového stavu veci. Súdny prieskum nemožno vykonať bez toho, aby sa správny súd oboznámil s predmetným

posudkovým spisom. Pri rozhodovaní nemôže správny súd vychádzať len z tvrdení žalovaných správnych orgánov, ale je povinný uvádzať tvrdenia správnych orgánov ako aj správnosť a úplnosť skutkových okolností verifikovať. Iným výkladom a postupom by bola porušená zásada rovnosti účastníkov súdneho konania, a tým aj porušené právo na spravodlivý proces. Správny súd má pri preskúvaní rozhodnutia správneho orgánu nielen oprávnenie, ale najmä povinnosť poznať všetky skutočnosti plynúce z administratívneho spisu, pretože zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia alebo postupu správneho orgánu posudzuje z pohľadu skutkového stavu, ktorý existoval v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (§ 135 ods. 1 SSP).

23. Z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by príslušný posudkový spis bol k nemu pripojený; nevyplýva to ani z prehľadu obsahu administratívneho spisu. Rovnako zo súdneho spisu nevyplýva, že by si ho bol krajský súd dodatočne vyžiadal. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že k súdnemu spisu bol dňa 06. októbra 2017 pripojený iba dávkový spis (č.l. 22 a 24 súdneho spisu). Pokiaľ potom krajský súd nemal k dispozícii posudkový spis, nemohol náležite preskúmať, či príslušní posudkoví lekári postupovali v súlade so zákonom, či pri ustáľovaní svojich záverov prihliadali na všetky lekárske nálezy doložené účastníkom konania. Súdu v takom prípade chýbajú základné informácie o rozhodujúcich skutočnostiach majúcich vplyv na rozhodnutie o veci. Potom tu tiež vyvstáva otázka, ako mohol krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku v bode 16 svojho rozsudku konštatovať cit.: „že žalovaný vyhodnotil všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti, tzn. aj všetky žalobcom predkladané lekárske správy aj vyšetrenia vykonané posudkovým lekárom a jeho určenie miery poklesu schopnosti zárobkovej činnosti. Správny súd po preskúmaní týchto listín nezistil rozpor medzi ich obsahom a prijatými závermi. Nezistil ani žiadnu odchýlku od princípov logického uvažovania, pri úvahách, ktoré boli použité pri hodnotení odborných lekárskeho nálezu", keď tento sám nemal k dispozícii posudkový spis, pričom až po oboznámení sa s jeho obsahom a jednotlivých podaní z neho plynúcich mohol vysloviť vyššie uvedený záver.

24. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, respektíve minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť zrejmé, že sa súd dostatočne a riadne vecou zaoberal a súčasne sa vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa so záverom orgánu verejnej správy obsiahnutým v napadnutom rozhodnutí v tom ponímaní, že na tento záver bez ďalšieho bližšieho zdôvodnenia len všeobecne odkáže.

25. S poukazom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší súd má za to, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v jeho podstatnej časti je nesúladne s právami podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

26. Podľa § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

27. Podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces;

28. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. f) SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

29. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu zabezpečiť posudkový spis, opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vyjadriť sa k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na prejednávanú vec, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní.

30. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

31. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

**Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.